

Nurmijärvi-Taiteen Museo on Nurmijärven muistin keidas

Juhani ja Matti Rintala ovat tehneet merkittävän työn nurmijärveläisen kulttuurin ja taiteen taltioimiseksi.

Vuonna 2007 syntyi Nurmijärven kulttuurielämään uusi, arvokas tulokas. Aleksisi Kiven tie 14:ssä avasi ovensa Nurmijärvi-Taiteen Museo. Sinne on tallennettu pitäjän taidetta, kulttuuriperintöä, taide-esineistöä ja sotahistoriaa. Tutkijoita palvelevat myös Nurmijärven Sanomien vuosikerrat alkaen vuodesta 1961 aina vuoteen 2000. Kyseessä on paikallishistorian harrastajalle todellinen keidas. Toimittajalle se on aarreaitta. Museon hallussa oleva valokuvakokoelma yksinään tarjoaa hienon läpileikkauksen Nurmijärven lähihistoriaan.

Museo on täysin yksityinen, eikä se ole koskaan saanut julkista tukea. Kysymyksessä on siis sanan tarkassa merkityksessä yksityinen kulttuurilaitos. Sen perustajina ja ylläpitäjinä ovat veljekset **Matti** ja **Juhani Rintala**, joilla van-

han perinteen ja esineistön tallentaminen on jo kodin perua. Syntyjään Kauhajoelta olevat miehet kertovat, että jo kotitalossa oli tapana pistää vanhat ja kauniit käyttöesineet huolellisesti talteen, vaikka niitä ei enää olisi arkiaskareissa käytettykään. Tällä tavallahan on maassamme säilynyt erilaista esinearteistoa, joka kertoo nykypäivän ihmisille menneiden aikojen töistä, toimista ja työmenetelmistä. Oma lukunsa on sitten se taiteellisuus ja käden osaaminen, jota tavalliset käyttöesineetkin saattavat edustaa.

Matti Rintala muutti Nurmijärvelle vuonna 1963 ja meni töihin Nurmijärven Sanomiin. Juhani muutti 1971 ja toimi Huonekaluhalli Korhosen toimitusjohtajana. Molemmat ovat löytäneet elämänsä Nurmijärveltä.

Nurmijärvi-Taiteen museossa on eräs Suomen laajin, ellei suorastaan ainoa, Savitorpan tuotantoa esittelevä yksittäinen kokoelma.

Kirjapainotyö ja aktiivinen toiminta nurmijärveläises- sä elämänpiirissä sekä oma, Rintalan Kirjan kirjakauppa, kartutti sekä paikallistuntemusta että omaa esine-, taide- ja kirjakokoelmaa.

”Kun olimme täällä Nurmijärvellä asuneet jo vuosikymmeniä, niin kaikenlaista oli jo kertynyt varastoonkin. Tämä museotilahan on entinen Rintalan Kirjan varastotila, missä tavaraa oli. Ryhdyimme tutkimaan omia kokoelmiamme selvittääksemme, mitä kaikkea meillä olikaan”, Matti kertoo museon synnyn alkuvaiheita.

”Kun aloimme järjestellä esineitä, niin vähän jopa yllätyimme kokoelmiemme laajuutta. Siinä vaiheessa syntyi myös ajatus, että laittaisimme nämä esille kaikkien nähtäväksi”, Juhani jatkaa.

Kokoelmissa oli runsaasti taidetta ja taide-esineitä. Taiteilija Vilho Askola (1906-1994) tuli kirjapainossa työskennelleen matin tuttavaksi tämän asioidessa erilaisissa panoasioissa Nurmijärven Sanomien Kirjapainossa. Sitä kautta kokoelmiin alkoi kertyä Askolan töitäkin. Askola oli syntynyt Pietarissa, mutta asui koko elämänsä tiiviisti Nurmijärvellä, jonka luonto oli hänelle ehtymätön inspiraation lähde.

”Lisäksi meillä on runsaasti Askolan nurmijärveläisille suunnittelema ex libriksiä. Tässä näyttelyssä on esillä kolmisenkymmentä erilaista. Mm. edesmenneen kulttuuri-

johtaja Riitta Mankan ex libris on nähtävillä”, Matti kertoo.

Nurmijärven Klaukkalassa toimi keramiikka-ateljé Savitorppa vuodesta 1951 vuoteen 1999. Pääasiassa kahden savitaiteilijan, Saul Nordqvistin ja Holger Granbäckin varassa toimineen ateljén töitä on museossa noin 600 kappaletta. Nurmijärvi-Taiteen Museo ja Rintalat tekivät merkittävän kulttuuriteon kustantamalla lisäksi Savitorpan historian 2009.

Markku Jalava kokosi huolellisesti Savitorpan ja sen taiteilijoiden vaiheet kirjalliseen muotoon jo vuonna 2007. Syntyi teos: *”Koboltin sinistä ja kultapatinoitua – keramiikka-ateljee Savitorpan tarina 1951-1999”*. Vuoden 2009 lopulla tuo käsikirjoitus lopulta julkaistiin. Julkaisijaksi tuli lopulta sama taho, joka alunperin hankki omistukseensa ja suojiinsa koko Savitorpan jäljelle jääneen esi- neistön ja asiakirjat.

Juhani Rintala huomauttaa, että *”merkittävä osa esi- neistöstä on kuitenkin sellaista, jota he itse olivat vuosikymmenien saatossa itse Savitorpasta ostaneet.”*

Savitorpan esinekokoelman inventointiin Nurmijärven kunta sentään antoi 2000 €:n avustuksen. Vuonna 2013 silloinen Ateneumin opiskelija **Yasmine Pekonen** kuvasi ja inventoi kaikki kokoelmaan kuuluvat esineet laatien kattavan luettelon.

”Tosin koko kustannus kaikkine palkkoineen ja oheiskustannuksineen oli meille noin 6000 €”, toteaa Matti Rintala.

Nurmijärveläisen, toisin alun perin Ilomantsissa syntyneen äidinkielenopettajan **Juhani Nuoton** (1914-2002) akvarelleja löytyy museon seiniltä myöskin. Nuotto oli innokas Kivi-tutkija ja taiteen tekijä. Hän sai Aleksis Kiven Seuran myöntämän *”Eskon puumerkin”* vuonna 2000. Samana vuonna Otava julkaisi hänen elämäkerrallisen kirjansa *”Tuulten kasvatti”*.

Monelle varttuneemmalle kansalaiselle saattavat lapsuudesta olla tuttuja kauniisti kuvitetut lasten laulukirjaset ja postikortit, jotka ovat taiteilija **Laura Järvisen** (1907-1979) käsialaa. Järvinen syntyi ja valmistui piirustuksenopettajaksi Tampereella, mutta asui ja työskenteli Nurmijärvellä. Hänen tekemänsä runsaan postikorttituotannon jälkipainosoikeudet Nurmijärvi-Taiteen Museo sai vuonna 1997. Näitä kortteja on edelleen mahdollisuus ostaa joko keräilytarkoituksiin tai lähetettäväksi. Erityisesti joulukortteissa on aistittavissa vanhanajan lämminhenkinen tunnelma.

Kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi (1934-1872) kuuluu kiinteästi museon tarjontaan. Kivi-kokoelma päihittää kirkkaasti monet muut. Kokoelmissa on yli 300 nidettä Kiven tuotantoa niin suomeksi kuin muilla kielillä.

”Kun vuonna 1984 otettiin juhlapainos Kiven ”Seitsemästä veljeksestä” ja painettiin erikoispostimerkki, niin keksimme laittaa merkit kiinni kirjan etusivulle ja hakea siihen Palojoen postileiman”, Juhani kertoo.

Kirjakauppa toi otollisen tilaisuuden koota myös arvokirjoja kokoelmiin. Ehkä juuri tästä laajasta kokoelmasta ja Kiven elämään perehtymisestä syntyi myös Juhani Rintalan 2010 kirjoittama ja museon kustantama teos *”Aatelispojan äkkiä eletty elämä”*. Kirja tuo uusia näkökohtia esille Kiven sukutaustasta ja kytköksistä Raalan kartanon aatelissukuun. Vastaavaa pohdintaa esitti aikoinaan ansiointunut Kivi-tutkija, professori Hannes Sihvo.

Suomalaista kotiseutumuseota ei voisi olla, ellei siinä olisi omaa osastoaan sota-aikaa koskien. Sellainen löytyy myös täältä. Kokoelmissa on nurmijärveläisten sotamuis-toja ja esineitä, puhdetöitä ja kirjallisuutta. Juuri puhdetöistä näkyy erinomaisesti se suomalainen käsityöosaaminen ja muodon ymmärrys, joka arjessa voi jäädä huomaa-matta, mutta esille asetettuna häkellyttää taitavuudellaan.

Museokokoelmien eräänlainen lisäulottuvuus on val-taista valokuvakokoelma. Kuvien runsaudesta on löydet-tävissä paitsi menneiden polvien nurmijärveläisiä riennoi-saan ja tapahtumissaan, myös Nurmijärven kasvun ja ke-hityksen vaiheet. Tästä kuvien runsaudesta saatiin vuonna 2015 pieni aavistus, kun Matti Rintala kokosi ansiokkaan kuvateoksen *”Kameralla tallennettua Nurmijärveä”*. Mu-seon kustantama tietysti sekin.

Suomen historiassa sota-ajalla on merkittävä osuutensa. Kokoelmassa on runsaasti sekä puhdetöitä että univormuja.

Nurmijärvi-Taiteen Museossa käydään harvakseltaan poiketen, mutta ryhmille kyseessä on verraton vierailu-etappi. Häkellyttävää onkin ollut havaita se, että Nurmijär-ven kunta ei ole sanottavasti hyödyntänyt tätä aarreaittaa ja suoranaista vetonaulaa kulttuuritarjonnassaan. Pitkällä aikavälillä olisi varmaan koko kunnan kannalta viisautta pohtia ainutlaatuisen laajan ja kattavan kokoelman säily-misen edellytyksiä. Tyhjiä ja käyttöä vailla olevia kiinteis-töjäänkin löytyisi aina Kirkonkylän keskustasta.

Arvostusta on toki saatu jo museon avauduttua. Seinäl-lä on Keskustapuolueen Nurmijärven osaston myöntämä kunniakirja, jossa lukee *”Vuoden Alkiolainen Teko”* ja päi-vämäärä 4. 12. 2007. Lisäksi Granlund-Seuran vapausso-tatoimikunta on myöntänyt Rintalan veljeksille 2009 ho-peisen kuusenhavuristin miekalla. Suomen Kotiseutuliitto on myöntänyt mitalit vuonna 2011 ja tänä vuonna Vapa-ussodan Perinneliitto on myöntänyt Sinisen Ristin miekan kera.

Arvostusta ja kiitosta on saatu, mutta toiminnan jatku-vuuden ja yhteisten kulttuuriaarteiden säilyminen ja taltioi-minen tuleville polville edellyttää välttämättä taloudellista ja aineellista panostusta. Tämän aiheen soisi nurmijärve-läisten päättäjien ja kulttuurielämän ottavan vakavasti.

Nurmijärvi-Taiteen Museoon voi sopia tutustumisajan-kohdan soittamalla numeroon 0400-398 239.

Jaakko Ojanne

Nurmijärvi on rikas taiteellisesta historiastaan. Museossa esille pääsevät mm. monista kauniista kuvitustöistään ja postikorteistaan tunnettu Laura Järvinen sekä kirjallisesta tuotannostaankin tunnettu Juhani Nuotto.

Savitorpan upeaa ja säilynyttä esineistöä.